



BondsVademecum
Hoofdstuk 1.05 - Geschiedenis van Japan in
een notendop

Datum: 1 mei 2005





INHOUDSOPGAVE

pagina:

De eerste eeuw na Christus	5
De periode 645 – 710	5
De Nara-periode (710 – 794)	5
De Heian-periode (794 – 1192)	5
De Kamakura-periode (1192 – 1333)	5
Ashikaga- of Muromachi-periode (1333 – 1573)	6
Restauratieperiode (1573-1603)	6
Tokugawa - of Edo – periode (1603 – 1868)	6
De Taisho – periode (1912 – 1926)	8
Showa – periode (1926 - heden)	8



--



De eerste eeuw na Christus

Duizenden jaren lang woonden er verspreid over de Japanse Archipel stammen of clans. Vanaf het begin van onze jaartelling (eerste eeuw na Chr.) gingen deze vechtend en onderhandelend samenwerkingsverbanden aan. De sterkste clans kwamen bovendrijven en grepen de macht. In deze woelige perioden drong bij de bevolking de vastelandbeschaving van China en Korea geleidelijk door. Dit proces voltrok zich in enkele honderden jaren tot ongeveer 600 na Chr. Gezien de ligging van Nippon (Japan) was de invloed van de Chinese beschaving daarbij het grootst. Een belangrijk element uit deze beschaving is de figuur van de keizer. Dat keizer-idee nam Japan over. De machtigste clan, in het Japans 'Uji' genoemd, leverde de keizer. Deze keizer presenteerde zichzelf als de afstammeling van de zonnegodin 'Amaterasoe'. Hij had totale macht dus zowel wereldlijke als geestelijke.

Onder Chinese invloed ging het Boeddhisme geleidelijk aan het Shintoïsme overheersen. Dat betekende teruggang van een stuk keizerlijke macht.

De periode 645 – 710

In deze periode werden door de heersende clans de volgende opvattingen doorgevoerd:

- alles werd eigendom van de keizer
- iedereen werd onderdaan van de keizer
- clanhoofden werden ambtenaar onder de keizer
- na de dood van een keizer werd er om rituele reinigingsredenen een nieuwe hoofdstad gekozen voor de nieuwe keizer.

De Nara-periode (710 – 794)

Onder Chinese invloed werd Nara de eerste vaste hoofdstad van Japan.

De Heian-periode (794 – 1192)

In deze periode werd Kyoto de hoofdstad van Japan én de residentie van de keizer. Kyoto bleef dat tot de zgn. 'Meiji-restauratie in 1868. De Heian - periode werd gedomineerd door de Fujiwara-familie. Deze familie werd circa 1150 door de Shogun van de Taira-familie uitgeschakeld.

De Kamakura-periode (1192 – 1333)

Yutomo Minamoto versloeg op zijn beurt de Taira-familie en liet zich door de keizer tot Sei-i-tei-shogun verheffen, d.i. 'Shogun der Shoguns..'

De plaats Kamakura in de buurt van Tokyo werd hoofdstad. Vandaar de naam van deze periode. De keizer bleef in Kyoto resideren. In 1205 namen regenten uit de Hojo-familie de keizerlijke macht voor zover mogelijk geleidelijk over.



Ashikaga- of Muromachi-periode (1333 – 1573)

De keizerlijke macht werd in dit tijdperk hersteld, maar dit herstel was van korte duur. In de 14^e eeuw bestonden er zelfs twee keizerlijke hoven: een zuidelijke dynastie (vooral bekend door keizer Daigo II) en een noordelijke dynastie.

Een Shogun controleerde de centrale provincies. Deze shogun wist de provinciale gouverneurs - Daimyo's genaamd - via het in leen geven van gebied en onroerend goed aan zich te binden. Als onderpand moest vaak een kind of naast familielid van Daimyo's aan het hof van de Shogun verblijven.

Daimyo's op hun beurt pasten dit feodale systeem toe op hun samurai. Door de verdeeldheid o.a. door de twee keizerlijke dynastieën groeide de macht van de Daimyo's buitenproportioneel.

Restauratieperiode (1573-1603)

In de 16^e eeuw kwamen de Japanners voor het eerst in contact met westerlingen.

Tussen 1573 en 1603 wisten drie Daimyo's het land weer te herenigen. Daimyo Nobunaga Oda brak o.a. de macht van de Boeddhistische kloosters. Daardoor steeg het aanzien van de keizer.

Daimyo Hideyoshi Toyotomi leidde een succesvolle veldtocht in eigen land en in Korea. Dat land was Japans aartsvijand. Daimyo Ieyasu Tokugawa tenslotte won van iedereen in de Slag bij Sekigahara en veroverde daardoor de macht. Hij werd drie jaar na die slag door de keizer tot Shogun verklaard.

Tokugawa - of Edo – periode (1603 – 1868)

Deze Shogun Ieyasu Tokugawa (1542 – 1616) vestigde zich in Edo (thans Tokyo geheten), waar hij de bekende vesting uitbouwde tot het machtigste kasteel van Japan. Daar moesten zijn Daimyo's zich weer regelmatig melden en hun vrouw of een kind als borg achterlaten. Men zegt over deze periode dat Japan in een soort politiestaat was veranderd.

Onder invloed van het Confucianisme kende de maatschappij toen 4 standen. Die standen waren:

- samoerai
- boeren
- handswerklieden
- kooplui.

Er bestonden ook nog paria's, in het Japans Eta en Hinin genoemd. Maar deze groepering werd niet als een stand beschouwd.

Geleidelijk was er dus een vorm van Confucianisme ontstaan, dat goed aansloot bij het feodale karakter van de Japanse maatschappij in die tijd. Het Confucianisme immers is een levensleer:

- met 7 duidelijke leefregels
- met een voorkeur voor etiquette als middel om juist te handelen (de vijfde leefregel)
- met een heldere afbakening van standen



- met een strakke kijk op besturen door middel van ambtenaren, die via examens competent (vaardig) werden gehouden

De grenzen van Japan werden potdicht gegoooid en de nog aanwezige westerlingen werden gedood of uitgezet. Dat waren voornamelijk nog een aantal schepelingen, kooplui en missionarissen.

De Japanse Christenen gingen ondergronds. De enigen die nog handelscontacten met Japan mochten onderhouden waren Nederlanders, die daartoe op een minuscuul eilandje mochten logeren.

Dit eilandje Decima is daardoor heel bekend geworden. Het werd de 'barbaren' echter niet gemakkelijk gemaakt, zoals blijkt uit documenten, tekeningen en gebruiksvoorwerpen (zoals indertijd tijdens de tentoonstelling 'Japanse Verwondering' in het Amsterdams Historisch Museum te zien).

Eenmaal per jaar moest een delegatie onder strenge bewaking de tocht naar Tokyo ondernemen om daar aan de keizer en zijn hof de nieuwste snufjes op technisch gebied te demonstreren.

In 1853 stoomde Commodore Perry van de USA met een smaldeel (3 marineschepen) de Baai van Tokyo binnen. Perry overhandigde aan een verbouwvereerde keizerlijke delegatie een brief van de Amerikaanse President Franklin Pierce. In die brief werd op opening van grenzen aangedrongen. Perry gaf Japan een jaar de tijd om te antwoorden en ging om de tijd te doden een eindje met zijn smaldeel varen.

In 1854 stoomde hij met zijn smaldeel – door de Japanners inmiddels tot 'de zwarte schepen' omgedoopt – de Baai van Yokohama binnen en dreigde te gaan schieten als er niet gauw een antwoord kwam. De Japanners vonden het zonder zeilen tegen de wind in kunnen varen van deze schepen al onbegrijpelijk. Laat staan het schieten. Er ontstond grote verwarring onder de Daimyo's.

Uiteindelijk hakten enkele Daiymyo's zonder de keizer erin gekend te hebben de knoop door en werd de openstelling van de Japanse havens een afgedwongen feit.

31 Maart 1856 trad de eerste Amerikaanse Consul-Generaal in Japan in functie.

Er ontstond toch nog veel tegenstand tegen deze voor vele Japanners oneervolle capitulatie. Vooral het feit dat het verdrag buiten de keizer om was gesloten zette veel kwaad bloed. De keizer tenslotte 'koos sushi voor zijn geld' en bekrachtigde in 1865 het verdrag tot opening van de havens van Japan.

Op 9 november 1867 bood de laatste Shogun zijn ontslag aan en op 4 januari 1868 werd het Shogunaat bij keizerlijk decreet afgeschaft. De Daimyo's in de gewesten probeerden natuurlijk zo veel mogelijk stand te houden.

De Meiji – periode (1868 – 1912).

In 1868 was het keizerschap weer volledig hersteld. De keizer -Tenno in het Japans-noemde men eerbiedig Meiji - Tenno. Keizers mocht je niet bij de naam noemen en niet aankijken. Zij werden als goddelijk beschouwd.

In 1869 verplaatste Meiji -Tenno zijn residentie van Kyoto naar Ko-Kyo , dit betekent oostelijke hoofdstad, thans Tokyo genoemd.



In 1871 werden drie wezenlijke veranderingen doorgevoerd:

- het feodale leenstelsel werd afgeschaft
- de Daimyo's werden ambtenaar in keizerlijke dienst
- de samurai-stand werd opgeheven.

Nu was in Japan voortaan iedereen weer gelijk.

Dat ging niet zonder slag of stoot en in 1877 brak een opstand uit. Deze werd neergeslagen en alles bleef zoals door de keizer vastgesteld.

Op 30 juli 1912 stierf de laatste Meiji-keizer.

De Taisho – periode (1912 – 1926)

Keizer Yoshihito regeerde tijdens deze periode.

Showa – periode (1926 - heden)

In 1926 besteeg keizer Hirohito de troon. Voor hem en de wereld zouden het roerige tijden worden. Japan viel Pearl Harbour aan en daarop verklaarde de USA Japan, Duitsland en Italië de oorlog.

Na de capitulatie van Japan in 1945 werd o.l.v. de Amerikanen een soort nieuw Japan ontworpen.

De keizer moest verklaren niet langer meer goddelijk te zijn. Men bracht een parlementaire democratie tot stand met de keizer als hoofd van de religie en onschendbaar staatshoofd. Men zou het een Nederlands model kunnen noemen.

Op 3 november 1945 werd een nieuwe grondwet aangekondigd en deze werd op 3 mei 1947 van kracht. Leger, vloot en luchtmacht werden afgeschaft en Japan kwam onder curatele te staan. Het verloor 44 % van zijn grondgebied en 25 % van zijn kapitaal. De grote industriële conglomeraten werden voorlopig ontmanteld.

In 1952 werd Japan bij het vredesverdrag van San Francisco weer soeverein, dus baas in eigen huis.

In 1989 stierf keizer Hirohito en volgde kroonprins Akihito hem op. Deze was inmiddels met het burgermeisje Michiko getrouwd. Vanwege gezondheidsredenen trad Akihito op 30 april 2019 af. Dit was voor de eerste keer in de geschiedenis van Japan dat een keizer aftrad, alle voorgaanden bleven tot de dood in hun ambt.

Zijn zoon Naruhito volgde hem op op 1 mei 2019. Hij en zijn vrouw prinses Masako hebben één dochter (geb. 1 december 2001), genaamd Aiko To Shinomiya. Zal ze ooit keizerin van Japan kunnen worden? Daar zal nog heel wat sneeuw op de Fuji voor moeten smelten....!